

Nieuws over interregionale vakbondswerking van FNV & CNV: België & Duitsland

Editie maart 2009

Voorwoord

Deze nieuwsbrief is bestemd voor FNV & CNV bestuurders, (kader)leden en OR-leden. De nieuwsbrief verschijnt 5 keer per jaar en zal informatie geven over:

- de activiteiten van de interregionale vakbonden (IVR)
- 'arbeidsverhoudingen en sociale bescherming' in Duitsland en België
- grensoverschrijdende arbeid.

De redactie bestaat uit Anton Nigten en Ger Essers

Inhoudsopgave:

1. Rapport van de Commissie Grensarbeiders, het Kabinetstandpunt en de behandeling in de Tweede Kamer
2. Interregionale Vakbondsraad IVR Maas-Rijn publiceert drie rapporten over de mobiliteitsbelemmeringen van grensarbeiders
3. Nieuwe boeken & brochures over grensarbeid
4. Nieuws van de Interregionale Vakbondsraad Schelde-Kempen
5. Historisch onderzoek grensarbeid Nederland => Duitsland 1958-2001
6. Europees Hof van Justitie: vakantiedagen van zieke werknemer vervallen niet!
7. Verklaring Groep van Doorn: samenwerking c.q. afstemming arbeidsvoorwaarden tussen vakbonden Nederland, België, Duitsland. Luxemburg enz
8. EUROFORUM: seminar grensoverschrijdende arbeid
9. Unieke studiedag: Toepasselijk arbeidsrecht over de grenzen heen: Nederland, België, , Europa, de wereld
10. Themanummer: Betriebsratsarbeit in Deutschland und den Niederlanden
11. Belastingservice grensarbeiders
12. Voor Duitse werknemers in Nederland & Steuerformulare auszufüllen bei Grenzgänger
13. Kiezen voor het Europees Parlement: op een Nederlandse kandidaat M/V stemmen als u woont in België of Duitsland
14. De concept-verkiezingsprogramma's voor de Europese verkiezingen over grensoverschrijdend werken
15. Nieuwe website Grensoverschrijdend Inlenen van Arbeid: www.arbeidsmigratie.eu
16. Crisis ..ook in de grensregio's?
17. Groene plannen in de Achterhoek tegen de crisis.
18. Kort verslag van de IVR bezinningsdagen op 29 en 30 januari 2009 in Bocholt.
19. Polderen over de EU uitzendrichtlijn.
20. EURES Themenveranstaltungen 2008/2009
21. Wat kan de vakbeweging doen om levensvatbare bedrijven te ondersteunen en de economie weer aan de gang te krijgen?

1. Rapport van de Commissie Grensarbeiders, het Kabinetstandpunt en de behandeling in de Tweede Kamer

Op 18 maart a.s. zal de Tweede Kamer in een commissievergadering, zich uitspreken over het rapport en het daarbij behorende Kabinetstandpunt. Het Kabinet spreekt zijn grote waardering uit voor het werk van de Commissie Grensarbeid. Deze waardering wordt naar de mening van de FNV echter onvoldoende gehonoreerd als het gaat om een aantal belangrijke aanbevelingen die de Commissie heeft gedaan. Het betreft twee kwesties aangaande de Zorgverzekeringswet, te weten de zgn dubbelgepensioneerden en de positie van de gezinsleden de gezinsleden van in Nederland werkende grensarbeiders. Ook is de kwestie aangaande het zgn WIA-hiaat onvoldoende afgehandeld.

Het rapport en het Kabinetstandpunt vindt u op de website van de FNV Brussel: www.fnv.nl/europa => grensarbeid. Het FNV-standpunt staat ook op deze website.

2. Interregionale Vakbondsraad Maas-Rijn publiceert drie rapporten over de mobiliteits-belemmeringen van grensarbeiders

Op 18 maart a.s. zal de IVR Maas-Rijn haar rapporten over "mobiliteitsbelemmeringen grensarbeid" aanbieden aan politici uit Nederland, België en Duitsland. In de IVR Maas-Rijn werken samen: FNV, CNV, DGB, ABVV/FGTB en ACV/CSC. Er zijn 3 rapporten geschreven, te weten: mobiliteitsbelemmeringen Nederland⇔België visa versa, Nederland⇔Duitsland visa versa en Duitsland⇔België visa versa. De rapporten zijn in meerdere talen geschreven. Vanaf 18 maart vindt u de 3 rapporten op de website van de FNV Brussel: www.fnv.nl/europa => grensarbeid.

3. Nieuwe boeken & brochures over grensarbeid

a. Wonen in Duitsland en werken in Nederland

Zeer recent is verschenen. Als verhuizen emigreren is: Werken in Nederland en wonen in Duitsland. P. Pechholt, C. Douven, G. Essers; Th Looyshelder & N. van de Ven, U.P Meyer & H. Raijer; Kluwer 1-ste druk 2008 (ca 400 pag). ca € 39. ISBN: 97 89 013 05 8369

Indien u de zeer uitgebreide inhoudsopgave van het boek wilt ontvangen dan kunt u deze aanvragen bij g.essers@planet.nl

b. Wonen in België en werken in Nederland

De Dienst grensarbeid van de ACV heeft een uitstekende checklist gepubliceerd voor inwoners van België die voor het eerst in Nederland gaan werken. Omvang 6 pagina's (2009). Deze checklist kunt u vinden op de website van de FNV Brussel: www.fnv.nl/europa => grensarbeid.

c. Arbeiten in den Niederlanden:Stand: 1. Januar 2009

Deze Duitstalige brochure is vanuit het perspectief van een Duitse grensarbeider geschreven. De omvang van deze fraaie brochure is ca 42 pagina's. Geschreven door Otto Rick, daarna herzien door Ger Essers & Hinrich Kupper en laatstelijk geactualiseerd door Sonja Adamsky. Deze brochure is gratis en kan aangevraagd worden bij de Euregio Rijn-Waal in Kleve: info@euregio.org

4. Nieuws van de Interregionale Vakbondsraad Schelde-Kempen

Basiscursus “grensarbeid” voor Belgische en Nederlandse grensarbeiders

De Interregionale Vakbondsraad (IVR) Schelde-Kempen organiseerde met groot succes een ‘basiscursus’ voor Belgische en Nederlandse grensarbeiders in het Cultureel Centrum “De Oude Pastorij” in Essen (B).

Thema’s als: “Arbeidsrecht, Sociale Zekerheid, Zorgverzekering, Kinderbijslag en Pensioenen” kwamen er aan bod en werden door deskundige gastsprekers ingeleid. Het was bovendien voor de deelnemers aangenaam ervaringen uit te wisselen, niet enkel met hun collega’s van ‘over de grens’, maar ook met leden van andere vakbonden

De cursus die over vier zaterdag liep, stond immers open voor leden van ABVV, ACLVB, ACV, CNV, FNV en Unie, en kreeg vanwege de deelnemers een hoog waarderingcijfer (bleek uit de evaluaties) en is voor herhaling vatbaar.

Basiscursus “grensarbeid” voor professionele medewerkers van Belgische vakorganisaties.

Woensdag 18 maart 09 gaat bij het ABVV in Gent de derde cursusdag door in de reeks “Basiscursus grensarbeid” voor professionele medewerkers van Belgische vakorganisaties.

In de voormiddag wordt het “Nederlands Arbeidsrecht” behandeld en in de namiddag. Het Nederlandse Belastingstelsel en worden de deelnemers wegwijs gemaakt in het Invullen van C- en C-t bijjetten.

Daan Withagen (FNV Bouw) waarnemend voorzitter van IVR Schelde-Kempen

Omdat Rita De Roeck (ACV) het ACV heeft verlaten voor een andere uitdaging. Is Daan Withagen (FNV Bouw), ondervoorzitter van de IVR Schelde-Kempen tijdelijk waarnemend Voorzitter. Dit in afwachting van het aanstellen van een nieuwe voorzitter,

Banenbeurs in Sluis

De IVR Schelde-Kempen heeft actief deelgenomen aan de Banenbeurs in Sluis op 6 en 7 maart 2009. Er was grote belangstelling vanwege de kandidaat-grensarbeiders en werkzoekenden. Urbain Van Heyghen, secretaris en Euresadviseur, verzorgde er drie presentaties en infosessies over “Wonen in Nederland, Werken in België” en ‘Wonen in België, Werken in Nederland”

5. Historisch onderzoek grensarbeid Nederland => Duitsland 1958-2001

Zeer recent verscheen in reeks Maaslandse Monografieën het uitstekende boek 'Over de streep. Grensarbeid vanuit Zuid-Limburg naar Duitsland, 1958-2001' Het boek is geschreven door Sophie Bouwens, die op 10 december op dit onderwerp promoveerde aan de Universiteit Maastricht. Sophie Bouwens beschrijft hoe de grensarbeid vanuit Zuid-Limburg naar Duitsland zich vanaf 1958 heeft ontwikkeld, en hoe grensarbeid en grens zich gedurende al die jaren tot elkaar verhielden. Zij benadert haar thema vanuit drie invalshoeken: sociaal-economisch, sociaal-politiek en vanuit het perspectief van de grensarbeiders. Het blijkt dat er grote verschuivingen optraden, niet alleen in de omvang en samenstelling van de pendelstromen, maar ook in de wijze waarop over de pendel naar Duitsland werd geschreven en gesproken. En wie naar de pendelaars zélf luistert, komt al gauw tot de conclusie dat de rol van de grens nog niet is uitgespeeld.

Het uitstekend verzorgde boek kost slechts € 22,- en is te bestellen via het bestelformulier op de website www.shclimburg.nl/index.htm of via de reguliere boekhandel.

6. Europees Hof van Justitie: vakantiedagen van zieke werknemer vervallen niet!

Als een werknemer langdurig met ziekteverlof is en daardoor zijn vakantiedagen niet heeft kunnen opnemen, behoudt hij toch zijn recht op doorbetaalde vakantiedagen. Hij moet daadwerkelijk de mogelijkheid krijgen om zijn jaarlijkse vakantiedagen desnoods naderhand op te nemen. Hij heeft alleen recht op een financiële vergoeding wanneer hij nog steeds arbeidsongeschikt is bij het einde van de dienstbetrekking. Dit heeft het Hof van Justitie bepaald in een zaak over de uitleg van de arbeidstijdenrichtlijn. Hiermee gaat het Hof in tegen de standpunten van de lidstaten en de Europese Commissie. Voor het arrest zie: www.fnv.nl/europa => grensarbeid => vakantie & ziekte HvJ

7. Verklaring Groep van Doorn; samenwerking c.q. afstemming arbeidsvoorwaarden tussen vakbonden Nederland, België, Duitsland, Luxemburg enz

Op 23 en 24 oktober 2008 hield de Groep van Doorn zijn 9de politieke conferentie te Utrecht, op uitnodiging van de Nederlandse vakcentrales (FNV, CNV en MHP). Sinds 1997 brengt de Groep van Doorn vakbonden bijeen uit Duitsland (DGB), Frankrijk (CGT, CFDT, FO, CFTC), Nederland (FNV, CNV, MHP), Luxemburg (CGT-L, LCGB) en België (ABVV, ACV, ACLVB) die samen discussiëren over de coördinatie van de collectieve onderhandelingen. Meer informatie: www.fnv.nl/europa => grensarbeid => Verklaring van Doorn

8. EUROFORUM: seminar grensoverschrijdende arbeid

Programma 26 mei 2009 Utrecht

10.00 uur Welkomstwoord door de voorzitter Jo Sijstermans

10.15 uur Fiscaliteit & pensioenen: Carlo Douven

- Nieuwe pensioenbesluiten – grensoverschrijdend pensioenverkeer verder versoepeld.
- Actuele ontwikkelingen rondom keuzerecht IB - gevolgen arrest Renneberg.
- De Verklaring Arbeidsrelatie ook voor buitenlandse medewerkers?
- Verdragstoepassing - formeel en materieel werkgeverschap
- Emigratie - stand van zaken rondom conserverende aanslag
- Expat en ontslag. Waar is de ontslagvergoeding belast?

11.00 Sociale zekerheid: Joost Smits

- De impact van de nieuwe verordening 883/04 op de grensoverschrijdende tewerkstellingen. Wat zijn voor u en uw grensoverschrijdende werknemer de gevolgen in theorie en praktijk.

11.30 Arbeidsrecht: Mijke Houwerzijl

- Van EVO naar Verordening (EG) nr 593/2008
- Kennismigranten
- Verordening (EG) nr 44/2001
- CAO's en grensoverschrijdende arbeid
- Detachering of rechtstreeks in dienst nemen?

12.00 uur Lunch

13.00 tot 14.00 uur: Workshop 1 t/m 4

14.00 tot 15.00 uur: Workshop 1 t/m 4

15.00 tot 15.15 uur: Pauze

15.15 tot 16.15 uur: Workshop 1 t/m 4

Iedere deelnemer kan dus deelnemen aan 3 workshops.

Workshop 1: Arbeidsrecht: Mijke Houwerzijl & Edith de Bourgraaf

- Wet Arbeid Vreemdelingen
- Kennismigranten
- Beëindiging arbeidsovereenkomst bij wonen in het buitenland: kantonrechter en/of CWI

Workshop 2: Salary-splitting: Carlo Douven & Mandy Schepers

- Actualiteiten op het gebied van internationale tewerkstellingen/salary-splitting
- Hoe ziet de Nederlandse salarisadministratie eruit bij het uiteenlopen van belastingplicht en sociale zekerheid?
- Waarmee dient rekening gehouden te worden, bij bijvoorbeeld:
Een werknemer op de Nederlandse loonlijst, welke sociaal verzekerd is in het buitenland, of
Een werknemer op een buitenlands én een Nederlands contract en deze werknemer is in Nederland sociaal verzekerd.

Workshop 3: Toepasselijke sociale wetgeving & premieheffing: Ruud Nicolaas & Jo Sijstermans

- Wet ketenaansprakelijkheid en grensoverschrijdende aansprakelijkheid voor loonbelasting en sociale premies;
- Verhouding tussen woonland, feitelijke werkland en land waar de werkgever of loonadministratie is gevestigd;
- Aanwijsregels:
- "Tijdelijk voor de baas de grens over";
- Structureel werken in twee lidstaten voor dezelfde of verschillende werkgevers of (tevens) anders dan in dienstbetrekking;
- Werken buiten de Europese Unie, op zee, het continentale plat of anderszins.
- Verzekeringsplicht versus premieplicht.

Workshop 4: Coördinatie van de zorgverzekeringen, werknemersverzekeringen en gezinsbijslagen: Warry van der Veen, Jos van Veen en Ger Essers

- Ziektecontrole bij wonen in het buitenland
- ZVWAWBZ bij wonen in het buitenland & expat-situatie
- Werkloosheid grensarbeiders, niet-grensarbeiders en expats
- Arbeidsongeschiktheid
- Gezinsbijslagen (kinderbijslag, kinderopvangtoeslag enz.)

16.30 uur borrel waarbij u de gelegenheid heeft om uw persoonlijke vragen te stellen aan de sprekers!

Een folder is verkrijgbaar bij: g.essers@planet.nl

9. Unieke studiedag: Toepasselijk arbeidsrecht over de grenzen heen: België, Nederland, Europa, de wereld

Vrijdag 20 maart organiseert de Universiteit van Antwerpen een belangwekkende studiedag over grensoverschrijdend arbeidsrecht. De nadruk ligt op Nederland en België. Er wordt uitaard aandacht besteed aan grensoverschrijdende CAO's en aan de arbeidsrechtelijke aspecten in het geval van detachering. De studiedag wordt afgesloten met een paneldebat waaraan ook vertegenwoordigers van de Belgische vakbeweging, de Nederlandse vakbeweging en het Europees Vakverbond voor Vakverenigingen (EVV) deelnemen. Dit als voor de een toegangsprijs van slechts € 240. Dit inclusief een gedegen boekwerk en een Belgische lunch. Het seminar vindt plaats in de Antwerpse Zoo (naast het prachtige vernieuwde Centaal Station). Aantrekkelijker kunnen de organisatoren het niet maken. Zie...

Plaats en datum: vrijdag 20 maart 2009 in de Darwinzaal van Zoo Antwerpen, Koningin Astridplein, 2000 Antwerpen (t.g.o. Station)

Prijs (incl. lunch, receptie en boek): slechts € 240

Programma:

09:00 onthaal deelnemers (met koffie)

09:30 Verwelkoming: Marc Rigaux, gewoon hoogleraar Universiteit Antwerpen (UA), assessor bij de Raad van State

09:35 Toepasselijk arbeidsrecht in grensoverschrijdende situaties: overzicht en knelpunten
Herwig Verschueren, hoofddocent UA, gastprofessor Vrije Universiteit Brussel (VUB)

10:00 Openbare orde, algemeen belang en bijzonder dwingend recht: Europese bemerkingen:

Aukje Van Hoek, universitair hoofddocent Universiteit van Tilburg (UvT)

10:25 Openbare orde en dwingend recht: een confrontatie tussen Europese en Belgische invulling: Anne Van Regenmortel, hoogleraar UA, hoofddocent VUB, advocaat

10:50 koffiepauze

11:15 Toepassing van arbeidsrecht bij tijdelijke en structurele mobiliteit: Mijke Houwerzijl, universitair hoofddocent Radboud Universiteit Nijmegen

11:40 Aspecten van handhaving van het toepasselijk arbeidsrecht bij internationale detachering: Kristof Salomez, docent VUB, advocaat Van Eeckhoutte, Taquet, Clesse

12:05 vragen en debat & lunchh

13:45 Grensoverschrijdende CAO's in Europa: Zef Even, docent Erasmus Universiteit Rotterdam, advocaat Simmons & Simmons

14:10 Wereldhandelsorganisatie en liberalisering van dienstverlening. Gevolgen voor het toepasselijk arbeidsrecht: Simon Tans, onderzoeker Radboud Universiteit Nijmegen

14:35 vragen en debat

14:50 koffiepauze

15:15 Panel debat o.l.v. Antoine Jacobs, hoogleraar Uninversiteit van Tilburg met
Fabrice Meeuw, ACV - bouw; Margriet Kraamwinkel, FNV-Bondgenoten, Annemarie Muntz, Randstand Holding; Michel De Gols, FOD WASO; Sjoerd Feenstra, Europese Commissie
Catelene Passchier, EVV; Steven D'haeseleer, Businessseurope

16:30 receptie

Mail voor de folder, aanmeldingsformulier naar Els Peeters: e-mail els.peeters@ua.ac.be
www.ua.ac.be/sociaalrecht

10. Themanummer: Betriebsratsarbeit in Deutschland und den Niederlanden

De Hans-Böckler-Stiftung heeft in haar WSI-Mitteilungen (Ausgabe 02.2009) een themanummer uitgegeven over Betriebsratsarbeit (ondernemingsraadswerk) in Nederland en Duitsland. De coördinatie van dit themanummer vond plaats door Martin Behrens en Jan Cremers.

Inhoudsopgave

- Martin Behrens, Jan Cremers: Editorial: Betriebsratsarbeit in Deutschland und den Niederlanden
- Stefan Lücking: Zwischen Neopaternalismus und Repression_
- Axel Hauser-Ditz, Markus Hertwig, Ludger Pries: Andere Vetretungsorgane als Herausforderung für Betriebsräte?
- Annette van den Berg, Yolanda Grift, Arjen van Witteloostuijn: Ökonomische Auswirkungen des Zusammenspiels von Managern und Betriebsräten
- Marc van der Meer, Rob de Boer: Handlungsoptionen von Gewerkschaften und Betriebsräten in multinationalen Unternehmen: Das Beispiel der Niederlande
- Evert Smit, Robbert van het Kaar: Die Zukunft der Mitbestimmung in den Niederlanden - Vier Szenarios
- Martin Behrens: Formen der Dezentralisierung: Auswirkungen tarifpolitischer Entwicklungen auf die Effektivität der Betriebsratsarbeit
- Jan Cremers: Der lernende Betriebsrat
-

Besteladres: www.boeckler.de/169_94202.html

11. Belastingservice grensarbeiders

Belastingservice voor het CNV:

CNV Belastingservice is er ook voor leden die in het buitenland wonen en/of werken. Hiervoor is het specialistenteam Grensarbeiders/Buitenland actief. Er zijn bij het CNV geen regionale spreekuren als het gaat om belastingadvies voor grensarbeiders, maar u kunt wel terecht bij: CNV info : tel 030 - 751.1001

Belastingservice voor het FNV:

Ik ben grensarbeider, kan ik mijn belastingbiljet laten invullen? Ja, ook dat is onderdeel van FNV Belastingservice. Wij verzorgen het invullen voor Nederlandse werknemers die werken in Duitsland of België. Ook Poolse werknemers kunnen gebruik maken van de FNV-belastingsservice.

Voor grensarbeiders in Duitsland: Neem contact op met het FNV Steunpunt Noord, Oost of Zuid.

- Het FNV Steunpunt Noord (Groningen, Friesland en Drenthe, tel. 020 58 16 711. Bereikbaar maandag t/m vrijdag van 09.30 tot 12.30 uur. E-mail: anne-marie.djoegan@vc.fnv.nl
- FNV Steunpunt Oost (Overijssel en Gelderland) tel. 020 58 16 712. Bereikbaar maandag t/m woensdag van 09.00 tot 12.30 uur en van 13.00 tot 16.30 uur en donderdag van 09.00 tot 12.30 uur. E-mail: thea.evers@vc.fnv.nl
- FNV Steunpunt Zuid (Zeeland, Noord-Brabant en Limburg) tel. 020 5816 713 bereikbaar maandag, dinsdag, donderdag van 09.00 tot 12.30 uur en van 13.00 tot 16.30 uur. E-mail: maria.batta@vc.fnv.nl

Voor grensarbeider België: FNV Steunpunt Zuid (Zeeland, Noord-Brabant en Limburg) tel. 020 58 16 713 bereikbaar maandag, dinsdag, donderdag van 09.00 tot 12.30 uur en van 13.00 tot 16.30 uur. E-mail: maria.batta@vc.fnv.nl

Voor Poolse werknemers: FNV Steunpunt Zuid (Zeeland, Noord-Brabant en Limburg) tel. 020 5816 713 bereikbaar maandag, dinsdag, donderdag van 09.00 tot 12.30 uur en van 13.00 tot 16.30 uur. E-mail: maria.batta@vc.fnv.nl

12. Voor Duitse werknemers in Nederland & Steuerformulare auszufüllen bei Grenzgänger

FNV Belastingsservice bietet den Einwohnern aus Deutschland, die in den Niederlanden arbeiten, Unterstützung beim ausfüllen der Formulare an. Im Jahre 2008 haben Sie für einige Zeit in Holland gearbeitet. Als Grenzarbeiter haben Sie die Möglichkeit, über eine Einkommenssteuererklärung (eventuell) eine Erstattung beim Finanzamt zu beantragen.

- am Samstag den 21 März 2009 ab 13.00 Uhr bis 17.00 Uhr und
- am Mittwoch den 25 März 2009 ab 17.00 Uhr bis 21.00 Uhr und
- am Donnerstag den 26 März 2009 ab 17.00 Uhr bis 21.00 Uhr und
- am Samstag den 28 März 2009 ab 13.00 Uhr bis 17.00 Uhr und
- am Samstag den 11 April 2009 ab 11.00 Uhr bis 15.00 Uhr. (Abholen eingefüllte formularen).

bietet die FNV Belastingsservice im Cafe Vink, Sterrenbos 1 te 5855 BR Well Unterstützung beim ausfüllen folgende Formulare an: Ct, C oder M Biljet für Deutsche Grenzgänger die in die Niederlanden arbeiten und in Deutschland wohnen.

Was sollten sie mitbringen:

- Das Steuerformular von die Niederlanden, meisten ist dass ein C oder M Formular.
- Wir haben das Ct Formular vor ort.
- Wir brauchen auch eine Kopie von;
- Ihrer Steuernummer und die Ihres Partners,
- Ihrem Ausweis und dem Ausweis Ihres Partners,
- Lohnsteuerkarte aus Deutsland sowie Jahraufgaben Niederlande, von Ihnen und Ihrem
- Partner. Dass sind ALLE Jahresausgleiche in den Niederlanden oder Deutschland, vom
- Arbeitsamt (Gak/UWV), Arbeitslosengeld, Krankengeld, Urlaubsgeld, Mutterschaftsgeld usw.
- Versicherungspapieren von Ihrem Krankenkasse-versicherung (Niederlande und Deutschland) mit ausgefüllte premien-unterschied für die Grundversicherung und dazu
- verschiedene Versicherungsprämien
- Rechnungen bezahlter Schulungskosten von Ihnen oder Ihrem Partner.
- Rechnungen für Kindergartenausgaben.
- Bankkonto-nummer(n)/Jahressaldo per 1 januari 2008 und 31 Dezember 2008

Kennen sie noch Kollegen die in die Niederlanden arbeiten, und in Deutsland wohnen, und Hilfe benötigen. Wir helfen gerne weiter. Wir freuen uns Sie in Well zu treffen. Für weitere Informationen wenden sie sich an T.Hermans oder R.Sweerts tel. 06-12446049 oder email: fnv.belastingsservice.horst@gmail.com Nach 11 April wenden Sie sich an T.Hermans oder R.Sweerts. Wir probieren dann eine absprache zu machen um die Formulare aus zufüllen.

13. Kiezen voor het Europees Parlement: op een Nederlandse kandidaat M/V stemmen als u in België of Duitsland woont.

Bent u Nederlander en woont u buiten Nederland, dan kunt u stemmen voor het Europees Parlement op 4 juni 2009. Wel dient u op de dag van de stemming 18 jaar of ouder te zijn. En bovendien niet zijn uitgesloten van het kiesrecht. Wilt u stemmen voor het Europees Parlement, dan dient u zich eerst te registreren als kiezer vanuit het buitenland. Registratie kan via www.uheefthetvoorhetzeggen.nl

Bent u Nederlander en woont u in een andere lidstaat van de Europese Unie, dan kunt u ook in deze lidstaat stemmen voor het Europees Parlement. U moet zich daarvoor aanmelden bij de bevoegde instantie (meestal de gemeente) in de lidstaat waar u woont.

Als u bent ingeschreven in een Nederlandse gemeente, maar op de dag van de verkiezingen in het buitenland bent voor werk (of voor werk van uw partner of ouder), dan kunt u ook stemmen vanuit het buitenland. Hiertoe dient u zich uiterlijk vier weken voor de verkiezingen te registreren bij uw eigen gemeente.

Heeft u de nationaliteit van een andere lidstaat van de Europese Unie en woont u in Nederland, dan mag u in Nederland deelnemen aan de Europese verkiezingen op 4 juni 2009. U kunt ook aan de verkiezing deelnemen in de lidstaat van uw nationaliteit. U mag echter maar één keer stemmen. Registreren kan tot 22 april 2009 via website: www.uheefthetvoorhetzeggen.nl

14. De concept verkiezingsprogramma's over grensoverschrijdend wonen & werken

In dit overzicht wordt alleen aandacht besteed aan grensoverschrijdende arbeid, te weten sociale (incl. gezondheidszorg) en fiscale aspecten.

CDA

Binnen de Europese Unie maken steeds meer burgers gebruik van het recht op vrij verkeer van personen en werknemers. Migrerende werknemers, grensbewoners en grensarbeiders worden daarbij geconfronteerd met de verschillen in sociale en fiscale stelsels. De inrichting van deze stelsels blijft de bevoegdheid van de lidstaten. Wel vindt het CDA dat het burgers en ondernemers eenvoudiger moet worden gemaakt om aan al deze regels en stelsels te voldoen. Nationale overheden spelen daarin een belangrijke rol. De regeldruk in Nederland is te hoog en dat wordt naast nationale regels ook nog te vaak door Europese administratieve lasten veroorzaakt.

Migrerende werknemers gaan in een andere lidstaat wonen én werken. Zij overschrijden de binnengrens eenmalig. Dat is relatief eenvoudig. Dat geldt echter niet voor grensarbeiders en grensbewoners, die de binnengrenzen dagelijks overschrijden. Zij wonen in het ene land en werken in een ander land. Hun problemen zullen door de betrokken lidstaten - aanvullend op de Europese regelingen - onderling opgelost moeten worden. Dat voorkomt veel problemen. Als de Europese wetten regelgeving de problemen van grensarbeiders en grensbewoners niet adequaat oplost zullen de betrokken lidstaten aanvullende (compensatie)regelingen moeten treffen.

Europa komt tot uitdrukking in de Euregio's en in andere regionale initiatieven om te komen tot grensoverschrijdende samenwerking. Naast de reeds genoemde terreinen waarop grensoverschrijdende samenwerking problemen van burgers kan oplossen, zijn er andere gebieden waarop grenzen geslecht moeten worden als daartoe initiatieven worden ontplooid. Voorbeelden zijn de samenwerking op economisch en cultureel gebied, tussen kennisinstellingen, met betrekking tot de zorg en op het gebied van de veiligheid.

PvdA

Uitgangspunt is dat sociaal beleid zo dicht mogelijk bij de mensen die het betreft wordt gemaakt. Maar op sommige terreinen is een Europese aanpak noodzakelijk om effectief te zijn. Dat geldt bijvoorbeeld voor het meenemen van pensioenrechten naar andere lidstaten en voor zorg in de grensregio's. Onze gezondheidszorg is gebaseerd op solidariteit die nationaal geregeld is. Dat moet zo blijven. Europa kan echter een meerwaarde hebben, door mensen in grensregio's dichtbij huis zorg te kunnen leveren. Ook moeten Europeanen geholpen kunnen worden in andere landen, indien expertise in het eigen land niet aanwezig is. Op deze punten zijn Europese afspraken over grensoverschrijdende zorg en de financiering ervan wenselijk.

Gelijke behandeling van alle werknemers afkomstig uit alle lidstaten: voor iedereen dezelfde arbeidsvoorwaarden, alleen arbeidsbemiddeling op basis van vergunning, bestrijding van illegale arbeidsbureaus en van uitbuiting, overgangstermijnen die voorkomen dat de arbeidsmarkt uit evenwicht raakt;

Uitgangspunt is dat sociaal beleid zo dicht mogelijk bij de mensen die het betreft wordt gemaakt. Maar op sommige terreinen is een Europese aanpak noodzakelijk om effectief te zijn. Zo zijn de huidige gebrekkige afstemming van nationale regelingen op het gebied van fiscaliteit en sociale zekerheid een belemmering voor de arbeidsmobiliteit binnen de EU. De fiscale problemen rond de opbouw en uitkering van pensioenen moeten worden opgelost. Ook is een regeling nodig opdat werknemers hun opgebouwde pensioenrechten niet zien verschrompelen als zij elders in de EU gaan werken, maar die rechten kunnen meenemen als zij niet meer actief zijn op de arbeidsmarkt

Democraten 66

Grensoverschrijdende arbeid. De afspraken over de wederzijdse erkenning en het meenemen van opgebouwde rechten moeten voortdurend worden aangepast aan de eisen van mobiliteit en flexibiliteit. Daarnaast moeten lidstaten bij het maken van nationaal beleid op het gebied van belastingen, sociale zekerheid en pensioenen stelselmatig rekening houden met de situatie van grensarbeiders. Voor patiënten zouden landsgrenzen niet moeten bestaan. Het moet voor burgers eenvoudiger worden hun zorg in een ander Europees land in te kopen. Waarom in Nederland op de wachtlijst staan als je over de grens ook geopereerd kunt worden? Voor D66 staan de rechten van patiënten voorop; het moet duidelijk en transparant voor hen zijn waar en onder welke voorwaarden ze gebruik kunnen maken van zorg in het buitenland.

SP

Er komt meer aandacht voor de rechten en voorzieningen van grensbewoners, waaronder heldere regelingen voor grensoverschrijdend arbeids- en sociaal-verzekeringsrecht. Inwoners van grensstreken zijn altijd benadeeld doordat zij minder voorzieningen hadden, afgesneden waren van goede verbindingen 'aan de andere kant' en hun leefomgeving vaak gebruikt werd als opbergplek voor alles waarvoor men elders in het land geen plaats wilde inruimen. Door het ontstaan van de EU hebben veel landsgrenzen hun betekenis verloren, en is de mobiliteit van mensen en goederen toegenomen. Tegelijk zijn er nieuwe problemen ontstaan die door de EU niet worden opgelost. In een groot deel van het Nederlandse grensgebied bestaat bijvoorbeeld veel minder openbaar vervoer dan vroeger. Meer mensen dan vroeger kunnen het zich nu veroorloven om aan de ene kant van de grens te wonen en aan de andere kant te werken, maar zien zich vaak geconfronteerd met problemen op het gebied van belastingen die dubbel betaald moeten worden, sociale zekerheid, pensioenrechten en zorgvoorzieningen.

De VVD, Christen Unie en Groen Links besteden géén noemenswaardige aandacht aan de sociale en fiscale aspecten van grensarbeid.

15. Nieuwe website Grensoverschrijdend Inlenen van Arbeid: www.arbeidsmigratie.eu

Het Expertisecentrum Grensoverschrijdend Inlenen van Arbeid (GIA) van de Hanzehogeschool Groningen heeft samen met de Vereniging van Internationale Arbeidsbemiddelaars (VIA), MKB Noord, CNV en FNV, de website www.arbeidsmigratie.eu ontwikkeld. De website informeert op een zo eenvoudig mogelijk manier welke wet- en regelgeving van toepassing is bij het inhuren van buitenlandse arbeidskrachten. Ook is er een forum, waarop deskundigen met elkaar van gedachten kunnen wisselen.

16. Crisis ..ook in de grensregio's?

De nare berichten buitelen de afgelopen maanden over elkaar. Vooral de auto-industrie heeft het zwaar te verduren. Nedcar heeft al mensen ontslagen. Maar inmiddels is daarvan al 85% herplaatst. Een aantal, zo'n 65 mensen, werkt nu bij Solland, producent van fotonvoltaïsche cellen. Ook de Belgische auto-industrie staat zwaar onder druk. Maar dat dateert niet van gisteren. In 2001 werkten er nog bijna 28.000 mensen in de Belgische auto-sector, tegen 15.100 begin 2009. En de verkoop daalde in die periode van 1 miljoen auto's naar een kleine 700.000 auto's per jaar. De teruggang dateert dus van vóór de kredietcrisis. In wezen was er wereldwijd al lang sprake van een overcapaciteitscrisis. Zelfs Toyota ontsnapt er niet meer aan. Volkswagen zal dit jaar 10 procent minder auto's verkopen, en voert binnenkort werktijdverkorting in bij zijn Duitse fabrieken.

In de grensregio's zijn vooral Zuidlimburg (Nedcar) en Belgisch Limburg (Ford) getroffen. Met name het werk van uitzendkrachten staat zwaar onder druk. De vraag is wat de toekomst brengen zal. Zal de economie aantrekken, en betekent dat ook dat de autoverkoop zullen stijgen? En hebben de autofabrieken tegen die tijd serieus werk gemaakt van zuinige en schone auto's?

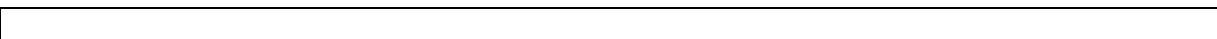
De grote vraag is in alledrie de landen of en hoe de overheid de auto-industrie moet en kan ondersteunen? Steun om de dalende koopkracht te compenseren was alleen mogelijk geweest als de overheid in de tijd dat het goed ging voldoende belasting had geïnd. Maar de trend was juist steeds minder belasting heffen, en vooral de mensen met de dikke portemonnee ontzien. Dus zijn er onvoldoende reserves opgebouwd om, nu het nodig is, de koopkrachtige vraag te versterken. Bovendien is het de vraag of het verstandig is om het mismanagement van de auto-industrie nu met financiële steun van de overheid te belonen. De auto-industrie heeft vrijwel niets serieus ondernomen om echt zuinige auto's te bouwen, terwijl daar met het oog op de klimaatcrisis en de hoge olieprijs alle reden voor was. Ook de wereldwijde overproductie remde zij niet af. (Zie www.vpro.nl, klik op Tegenlicht en vervolgens op Dossiers en zoek 'De race om de auto van de toekomst').

En overcapaciteit kun je natuurlijk ook niet belonen. Zijn er andere perspectieven voor de mensen die in de auto-industrie ontslagen zijn of gaan worden?

Een klein uitstapje naar de snel groeiende branche voor duurzame energieopwekking laat zien dat daar serieuze kansen liggen voor technische geschoolde mensen.

Op 3 en 4 februari jl. bracht Hermann Scheer van de Duitse SPD een bezoek aan Nederland. Hij vertelde hoe in een periode van 7 - 8 jaar de opbrengst aan duurzaam geproduceerde energie meer dan verviervoudigde - van 4 naar 18 %. Dat ging gepaard met 250.000 nieuwe banen. En in Duitsland staat inmiddels 50% van alle windmolens en fotonvoltaïsche zonnecellen in de wereld opgesteld.

De financiering is opgebracht door de energieconsumenten. Elk huishouden betaalt gemiddeld 1 euro per maand om de meerkosten van duurzame energie bij te passen. Dat systeem, het feed - in systeem, heeft gewerkt. In Nederland wordt er nu, naar aanleiding van het bezoek van Scheer, serieus over gedacht om ook dit systeem in te voeren. De traditionele energielobby zal natuurlijk alles in het werk stellen om dit te voorkomen. Maar dat het kan heeft Duitsland bewezen. Kansen dus voor Nederland en België.

Solland - een zonnecellenfabriek op de grens van Nederland en Duitsland.

Solland is een van de snelst groeiende bedrijven in Nederland. Maar ook hier begint de kredietcrisis op te spelen. Voor het komende kwartaal heeft ook Solland werktijdverkorting aangevraagd.

Om de kredietkraan open te krijgen wil de provincie Limburg samen met het LIOF bekijken of zij een garantstelling kunnen afgeven zodat de banken gemakkelijker over de brug komen met extra geld voor de geplande uitbreidingen. Idem voor de bouw van de nieuwe siliciumfabriek, waar oud- medewerkers van Solland het voortouw voor hebben genomen.

Maar dat is nog niet voldoende. Ook de afzet heeft een steuntje in de rug nodig. Als Nederland het Feed - in systeem invoert - en dat kost de overheid niets - dan kan de afzet van zonnecellen enorm toenemen.

Zodra de afzet weer begint te lopen komen er de komende 16 maanden 240 nieuwe banen bij Solland.

Waar blijven de beleggers van onze pensioenfondsen?

En hebben ook de consumenten hier voordeel van? Ik denk volmondig van wel: de ontwikkelingen bij duurzame energieproductie gaan zo snel dat de kostprijs per kilowattuur gestaag verder daalt. Met name door massaproductie en technische verbeteringen. Daardoor worden kerncentrales en kolencentrales overbodig. Dat is ook hard nodig, want de meest recente gegevens over het smelten van de noordpool en van het permafrost zijn zeer verontrustend. De angst bestaat dat als de noordelijke ijskap eenmaal is gesmolten en het permafrost zijn broeikasgassen loslaat door dooi, dat dan de opwarming van de aarde nog veel sneller gaat. Bovendien hoeven we geen illusies te hebben over de olieprijsen in de nabije toekomst. Die zullen, zodra de economie weer aantrekt snel weer stijgen. Want de wereldwijde olieproductie is zo'n beetje over zijn top heen, terwijl de vraag alleen maar harder groeit, nu de ontwikkelingslanden ook economische groei willen om hun bevolking te voeden, te huisvesten en te transporteren.

Als onze overheden willen investeren in transport kunnen zij beter investeren in zeer zuinige auto's en in bussen en treinen. En natuurlijk in minder transport.

Wat het openbaar vervoer betreft kunnen we weer leren van Vlaanderen waar het openbaar vervoer verbetert in plaats van verder verslechtert zoals in Nederland en Duitsland. Zo groeit in Vlaanderen het aantal autokilometers per Vlaming niet meer, terwijl het gebruik van het stads- en streekvervoer de afgelopen 10 jaar is verdubbeld. [Bericht van SP.nl].

Hier liggen ook kansen voor de bussenbouwers. Er zijn prototypes ontwikkeld die 50% zuiniger rijden. Dat lukt door de elektrische motoren in de wielen te bouwen, en zo alle overbrengingen te besparen. Een prachtige vinding van ingenieur Heinen uit Apeldoorn. Ook hier weer een aanleiding voor de overheid en de pensioenfondsen om bij de start van zo'n productie de helpende hand te bieden. Dat kan de bussenbouwers over de streep helpen. Zie voor informatie: www.e-traction.com. Op de homepagina staat een Nederlandstalig artikel over een proef met schone bussen die nu van start gaat, met steun van het Nederlandse ministerie van Verkeer en Waterstaat.

Anton Nigten

17. Groene plannen in de Achterhoek tegen de crisis

Tal van activiteiten in de Achterhoek komen stil te liggen. Met name de weigerachtige houding van de banken om geld te lenen is hier de oorzaak van. Zo ligt het werk aan het woon/werkcomplex het Lyceumkwartier in Doetinchem sinds december jl. helemaal stil. Een nieuwe aanpak moet de zaak weer vlot trekken. De voorzitter van de regio, dhr. Kaiser, heeft daartoe met zijn groene deal het initiatief genomen. Er liggen nu de volgende voorstellen om het gebrek aan geld op te heffen:

- een achterhoekfonds voor innovaties waarin gemeenten, woningcorporaties en ondernemers geld gaan storten (alleen hadden de ondernemers juist geen geld!);
- het sneller betalen van de rekeningen door de Overheid;
- en het beschikbaar stellen van innovatiekredieten door de provincie (1/3); de banken (1/3); en de ondernemers (1/3);

Aanvullend is beloofd om de overheidsbureaucratie te verminderen en de rekeningen sneller te betalen. En er is op 7 februari een bijeenkomst georganiseerd waarin mensen werden uitgenodigd om met nieuwe ideeën te komen. Een greep daaruit:

- het bouwen van energiezuinige woningen;
- vergroening van de goederenproductie;
- duurzame energieopwekking;
- uitgifte van aandelen onder burgers voor groene beplanting;
- groene brandstoffen voor openbaar vervoer;
- De bestaande woningvoorraad en woonomgeving aanpassen in verband met de komende vergrijzing;
- Geld van de gemeente Doetinchem uit het sociaal fonds om werklozen aan een baan te helpen;
- Een noodwet om beperkende regels voor de bouw tijdelijk aan de kant te schuiven.

Voor de bijeenkomst waar men ideeën kon spuien voor de Green Deal was ook een duitse delegatie uitgenodigd.

Commentaar:

Fantastisch dat een regio het voortouw neemt om de schadelijke effecten van de kredietcrisis terug te dringen. Maar tegelijkertijd ook drie keer te zot voor woorden: de banken worden met enorme bedragen gesteund zodat ze overeind blijven, maar desondanks zijn ze niet bereid om geld te lenen. Nu moeten anderen er voor op draaien. En dan is het weer raar dat een woningbouwcorporatie blijkbaar zoveel geld op zak heeft, dat ze vijf miljoen kunnen vrijmaken. Maar vooruit, ze doen het toch maar. De derde zot is dat er blijkbaar een economische crisis nodig is om de bureaucratie terug te dringen, op tijd zijn rekeningen te betalen, en eindelijk eens duurzaam te investeren. Maar goed, laten we de zegeningen tellen. Gebeurt er eindelijk eens iets goed.

Bronnen: Trouw van 7 februari; de Volkskrant van 7 februari.

Anton Nigten

18. Kort verslag van de IVR bezinningsdagen op 29 en 30 januari 2009 in Bocholt.

Jaarlijks houdt de Interregionale vakbondsraad Rijn-IJssel bezinningsdagen (Clausurtagen) om terug te blikken op het voorbije jaar en plannen te maken voor het volgende jaar. Dit jaar vond de bijeenkomst plaats in Baarlo, de woonplaats van onze nieuwe voorzitter Bernhard Tenhofen.

Op de agenda stonden de actuele ontwikkelingen, de EURES-strategie, en het thema arbeid.

Onder actuele ontwikkelingen kwamen o.a. 1. de veranderingen in de belasting voor het wegverkeer aan de orde. Elders in de nieuwsbrief wordt dit uitvoeriger behandeld onder de kop "belastingregels voor het internationaal transport". 2. Verder werd vastgesteld dat de problemen bij schoonmaakbedrijf Menke nog niet uit de wereld zijn. FNV Bondgenoten en IG Bau hebben hier zeer veel tijd en moeite geïnvesteerd. 3. De belastingspreekuren voor grensarbeiders moeten opnieuw onder de aandacht gebracht worden (zie boven!) 4. En er staan workshops gepland voor de telecommunicatie; de brandweer; de bouw; en een bijeenkomst over flexwerk met de nieuwe werkgeversorganisatie VNDU.

Wat EURES - zie www.eures.info - betreft staan er grote veranderingen op stapel. Tot nu toe konden tal van vakbondsbijeenkomsten met financiële steun van Eures georganiseerd worden. Een belangrijk criterium was of de bijeenkomsten relevant waren voor de arbeidsmarkt. Maar voor de nabije toekomst worden de teugels duidelijk aangetrokken. Het belangrijkste is dat de totale EURES-bijdrage met een derde verminderd wordt. En om voor projectgeld in aanmerking te komen dienen controleerbare en aanwijsbare resultaten gegarandeerd te worden. Dat is op zich niet nieuw. Wat het wel lastig maakt is dat tot nu toe de vakbonden zelf met themabijeenkomsten konden komen. Dat lijkt nu verleden tijd. Men verwacht meer gezamenlijke projecten van alle partners. Daarom is op 4 en 5 februari jl besloten dat de EURES-stuurgroepen gezamenlijke projecten gaan ontwerpen, waarin alle partners zich kunnen vinden en die voor het overgrote deel van de partners win-winsituaties opleveren. De voorzitters van de Euregio's komen op korte termijn bijeen om de nieuwe strategie te verwoorden en aan Brussel mee te delen. Aparte bijeenkomsten van de vakbonden zijn dus waarschijnlijk van de baan.

Wat de vakbonden betreft moet het criterium "Relevantie voor de arbeidsmarkt" niet ingeperkt worden tot het criterium "relevantie voor bemiddeling op de arbeidsmarkt".

In Baarlo vertelde de heer Kaufmann dat de nieuwe Euresprojecten moeten gaan over: branche-ontmoetingen; kwalificatie door middel van opleidingsmodules; informatiebijeenkomsten en tot slot - brochures. Voor de IVR is het thema precaire arbeid het richtsnoer voor de komende jaren. Verder wil de IVR een basisopleiding voor EURES-adviseurs in de grensregio's stimuleren, die van jaar tot jaar uptodate blijft.

Daarnaast wil de IVR de volgende zwaartepunten kiezen voor de komende periode:

- Het bespreken van de opleidingsproblematiek met projectverantwoordelijken in de grensregio;
- Concurrentienadelen in de grensregio. Werknemers worden hieromtrent geadviseerd, en oa met de gemeenten zullen gesprekken georganiseerd worden.
- Een vergelijking van de Nederlandse en de Duitse bijstand;
- Het project GAiG 'Goede arbeid in de grensregio' zodra de financiering rond is en de Nederlandse vakbonden akkoord gaan.

Verder wat betreft het thema arbeid: we mogen terugkijken op twee zeer geslaagde conferenties: de conferentie van de bouwbonden over de grensoverschrijdende arbeidsvoorwaarden, en de IVR-conferentie over uitzendwerk.

Tot zover onze Clausurtagen. Met dank aan Jutta Reiter voor haar verslag.

Anton Nigten

19. Polderen over de EU uitzendrichtlijn.

Vrijdag 6 september 2008. Het is een drukte van belang in Café Engels in Rotterdam: uitzendbureaus, vakbondsbestuurders, politici, europarlementariërs, onderzoekers, VNO-NCW, en Eurociett / ABU hebben plaatsgenomen. Het polderen kan beginnen. Maar waar gaat het om? Na jaren stagnatie lijkt het er dan eindelijk van te komen - de nieuwe Europese richtlijn voor uitzendwerk. Maar wat vinden we ervan? Kunnen we ons vinden in het concept? Is de uitruil met de Europese arbeidstijdenwet acceptabel? Moeten er aanvullingen komen?

De bijeenkomst is georganiseerd door dhr Jan Cremers, afgevaardigde voor de partij van de Arbeid in de PSE - de sociaaldemocratische fractie in het Europese parlement. En wordt met verve door hem geleid. De hoofdlijnen worden goed in de gaten gehouden, en iedereen komt aan bod.

Al vrij snel na de aftrap door Ieke van den Burg, europarlementariër voor de sociaaldemocraten, is duidelijk dat de richtlijn voor alle partijen acceptabel is. De hoofdlijn is 'gelijke beloning voor gelijk werk'. Vanaf de eerste dag, en niet pas na 6 weken. Met een paar uitzonderingen:

- een vast contract met het uitzendbureau;
- specifieke afspraken in de geldende CAO van het inlenende bedrijf;

Dan volgen de aanvullingen en nuances, de voetangels en de klemmen:

- Hoe creëren we meer perspectieven voor de uitzendkrachten?
- Kan er een scholingsverplichting opgenomen worden in de richtlijn? Ja, volgens het voorliggende concept. In Nederland is dit in de CAO voor uitzendkrachten al geregeld;
- Staan de vacatures van het inlenende bedrijf ook open voor de uitzendkrachten die er werken? Ook ja.
- Kan de uitzendkracht ook promotie maken? Hiervoor is nog niets geregeld.
- En hoe is de medezeggenschap voor uitzendkrachten geregeld?

Een belangrijk vraagstuk is ook wie de werkgever is - het uitzendbureau of het bedrijf dat de werknemers inleent van het uitzendbureau? Dat is een belangrijke vraag, want daarachter ligt de vraag van de uiteindelijke verantwoordelijkheid. Kan een inlenend bedrijf zich verschuilen achter het uitzendbureau als er iets fout gaat? Of is het inlenende bedrijf verplicht om te controleren of het uitzendbureau zijn verplichtingen correct nakomt. Een soort ketenaansprakelijkheid dus. Hoogst actueel zo blijkt in het conflict tussen de schoonmakers en Center Parcs. De laatste tracht alles op het schoonmaakbedrijf Menke af te schuiven. Maar die vlieger gaat niet op als het aan de vakbonden ligt. Het VNO-NCW is, zo blijkt uit de discussie, geen voorstander van zo'n aansprakelijkheid voor het inlenende bedrijf. Zo kennen we ze weer.

35% van de mensen die in Nederland via een uitzendbureau werken stroomt door naar een vaste baan. Maar er is een grote groep mensen die niet verder komt, en van de ene uitzendbaan in de andere rolt. Zonder perspectief op verbetering. Daar moet dus hard aan getrokken worden. Mede daarom pleiten het FNV en het CNV voor een nationaal scholingsfonds.

En - heel belangrijk - de schemerzone. Hierover is in de EU-richtlijn nog niets geregeld. Dat zou wel moeten. Er zijn tal van uitzendbureaus die de mazen van de wet opzoeken, of regelrecht de wetgeving en de CAO-afspraken aan hun laars lappen. De reguliere uitzendbureaus en de vakorganisaties trekken er hard aan om deze bedrijven aan te pakken.

Ook grensoverschrijdend gaat het vaak mis. Handige lieden maken misbruik van de verschillen in wet- en regelgeving. En met name van de onbekendheid bij werknemers en werkgevers op dit punt. Ook hier is extra aandacht en handhaving nodig. Een van de vragen was of er ook een Europees nalevingsbureau moet komen, in navolging van het Nederlandse initiatief.

Alle deelnemers zijn het er wel over eens: er moet een certificering komen van de uitzendbureaus, zodat een inlenend bedrijf weet dat het in principe goed zit.

Genoeg huiswerk dus voor de europarlementariërs, en de betrokken partijen..

Tot slot gaf wethouder Karakus van de Gemeente Rotterdam een overzicht van de situatie in zijn gemeente. Zeer verhelderend omdat hij goed liet zien hoe het in de praktijk aan toe gaat, en wat de gevolgen zijn voor een grote stad als Rotterdam als de dingen niet goed geregeld zijn. Momenteel wordt er hard gewerkt aan een convenant tussen de uitzendbranche in de regio en de gemeente. En ook wethouder Karakus pleitte voor een certificering om de malafide koppelbazen aan te kunnen pakken.

Anton Nigten

20. EURES Themenveranstaltungen 2008/2009

Seit einiger Zeit nutzt der IGR Rhein IJssel die EURES Veranstaltungen verstärkt, um das Thema Leben und Arbeiten im Nachbarland über die Branchenkontakte direkt in den Betrieben in den Grenzregionen zu platzieren. Dabei spielen natürlich die Arbeitsbedingungen immer eine große Rolle. In den Branchen BAU, Spedition und Telekommunikation gelingt dies schon sehr erfolgreich. Neu ist das wachsende Interesse einiger Branchen vor dem Hintergrund des Fachkräftemangels etwas von dem Nachbarn lernen zu wollen z.B. bei den Feuerwehren.

In ihrer EURES Assistentenausbildung haben Lehrerinnen und Lehrer zum erstem Mal Kontakt mit EURES gehabt und überlegt wie sie ihren Schülerinnen und Schülern neue Arbeitsperspektiven in der Grenzregion öffnen könnten. Vor dem Hintergrund des zu erwartenden Fachkräftemangels stellte sich auch die Frage der Migranten in der Grenzregion für die Lehrerinnen und Lehrer neu. Kann man von den Konzepten der beruflichen Integration auf beiden Seiten der Grenze voneinander lernen und diese gemeinsam weiterentwickeln?

Besonders hervorzuheben sind aber zwei Veranstaltungen:

Zum einen eine Konferenz für das Baunebengewerbe zu den Arbeitsbedingungen in der Grenzregion, die von 120 Personen besucht wurde und an der auch der Vorsitzende der deutschen IG BAU, Klaus Wiesehügel teilnahm. Hier wurde den deutschen Kollegen von den Niederländern und Belgiern gezeigt, welche politischen Antworten die EUGH Urteile und eine Dienstleistungsrichtlinie braucht, um Arbeitsbedingungen in einer Globalisierten Welt zu schützen.

Die Konferenz des IGR Rhein IJssel zum Thema Leiharbeit ist die zweite sehr erfolgreiche Veranstaltung. Hier wurde sich nicht nur mit den Rahmenbedingungen der Leiharbeit in Deutschland und den Neiderlanden befasst, sondern auch mit den Folgen. In spannenden Diskussionen berichteten Betroffenen Arbeitnehmer und unterschiedliche Branchengewerkschaften, welche Probleme auftreten und wie sie zu lösen sind.

Jutta Reiter.

21. Wat kan de vakbeweging doen om levensvatbare bedrijven te ondersteunen en de economie weer aan de gang te krijgen?

Pleidooi voor proeftuinen in de grensregio's om de crisis te verminderen.

Om de recessie te dempen en de koopkracht weer op peil te krijgen moeten levensvatbare bedrijfstakken en bedrijven weer kunnen gaan produceren. Daar is geld voor nodig. Als daardoor mensen weer aan het werk kunnen, neemt ook de koopkracht weer toe, en dat geeft andere bedrijven weer de ruimte voor meer productie en afzet. .. Het lijkt zo simpel, maar het is het niet. De banken houden de knip dicht. Onterecht, maar wel begrijpelijk. Want de oorzaken van de kredietcrisis en de economische crisis zijn er niet mee weggenomen. Niemand weet of overheden in staat zijn om de economie weer op gang te krijgen. En er is geen overeenstemming over de vraag wat de crisis nu heeft veroorzaakt. Natuurlijk, de directe aanleiding voor de kredietcrisis was het verschaffen van leningen aan mensen in de VS om een huis te kopen, terwijl die er niet genoeg voor verdienden. Mensen werden ook voor de gek gehouden door ze in het begin weinig te laten betalen en pas na een paar jaar de hypotheekrente snel te verhogen. Dat moest dus wel fout gaan. En de weinige mensen die hier een paar jaar geleden al voor waarschuwden werden voor gek versleten. De banken bleken niet over een zelfcorrigerend vermogen te beschikken, en de toezichthouders waren niet bij machte (of bereid?) om de risico's goed in te schatten en de noodzakelijke stappen te nemen.

Maar daarnaast speelde nog iets heel anders. Ook in de echte economie werden grove fouten gemaakt. Zo is de totale capaciteit van de auto-industrie veel te groot. Er worden veel meer auto's geproduceerd dan er afgezet kunnen worden. Dat geldt ook voor bijv. kantoorruimtes. Vorige zomer stond ruim 4,5 miljoen m² kantooroppervlak in Nederland leeg. Ook oude bedrijventerreinen worden niet opgeknapt en geschikt gemaakt voor hergebruik. Het is goedkoper om nieuwe bedrijventerreinen aan te leggen. En gemeenten concurreren onderling om zo bedrijven aan te trekken. De voorbeelden laten zien dat er tegelijkertijd sprake is van overproductie en van tekorten en verwaarlozing. Er zijn in Nederland nog altijd te weinig betaalbare woningen. Op de wereldvoedingsmarkt zien we dat de vleesproductie nog steeds snel toeneemt, althans tot aan de kredietcrisis, en tegelijkertijd is er een enorm tekort aan goedkoop voedsel voor mensen met geringe koopkracht. Veel Amerikanen reden rond in grote energieslurpende auto's terwijl de mensen in Djakarta niet genoeg brandstof meer hadden om hun dagelijks voedsel te koken.

Deze onbalans in de economie is structureel. Zij is het gevolg van de blinde sturing door de markt. Banken en bedrijven investeerden in die sectoren waar het hoogste rendement op de kortste termijn behaald kon worden. Dat was en is bekend. En bijna alle bestuurders - ook veel vakbondsbestuurders - gingen er van uit dat de markt zo goed functioneerde dat ze zichzelf wel zou corrigeren. Zo alleen is begrijpelijk dat de vakbeweging geen enkele moeite deed om bv. de pensioengelden in te zetten om de markt te corrigeren. Men vertrouwde blind op de markt. Waarschijnlijk omdat 99% van de economen rondbazuinde dat de markt zijn heilzame werk wel zou doen. Dus waarom bewust sturen? Met 750 miljard aan pensioenpremies in de pot - vóór de kredietcrisis - had de Nederlandse vakbeweging een uniek instrument in handen om gericht te sturen. Maar nee, zolang het rendement op de pensioenbeleggingen veel opleverde, leunde men lekker achterover. Zelfs hedgefondsen waren geen taboe. Totdat Zembla erop wees dat ook de pensioenfondsen belegden in clusterbomen. Toen werden er een paar mensen wakker. Maar reken maar dat de dubieuze pensioenbeleggingen zich heus niet beperken tot de clusterbommen. Een deel van onze premies is ook in de dure villa's in Florida belegd. Die zijn nu dus waardeloos.

Met de krediet- en economische crisis worden we weer met de neus op de feiten gedrukt. Voor markten gelden twee dingen:

1. Als niemand corrigerend ingrijpt, wordt daar geïnvesteerd waar op korte termijn het meeste winst verwacht wordt. Woningbouwverenigingen en zorginstellingen roken na de privatisering ook hun kansen. De resultaten weten we.

2. En er is in een geliberaliseerde markt per definitie een structurele onbalans tussen koopkracht, geld dat beschikbaar is voor investeringen, en reeds geïnvesteerd geld.

In periodes van hoogconjunctuur raakt de reële economie oververhit. Er wordt, omdat er sprake is van hoge winstverwachtingen steeds meer geïnvesteerd én gespeculeerd. Maar alleen daar wordt geïnvesteerd waar de investeerders op korte termijn hoge rendementen verwachten. De kwartaalcijfers zijn daarbij maatgevend. En de directies schrijven dus zo gunstig mogelijke kwartaalcijfers. In tijden van hoogconjunctuur zien we dan ook drie dingen: a. overinvesteringen in kansrijk geachte sectoren; b. nog voldoende koopkracht om het zaakje gaande te houden; en c. enorme hoeveelheden geld die boven de markt hangen, wachtend op 'goede investeringskansen'. Om de rendementen nog verder op te sturen zijn de overheden af gaan knijpen. Dat wil zeggen: de voorzieningen voor de mensen met een zwakke maatschappelijke positie werden afgeschaafd of afgeschaft. Het argument was (en helaas nog te vaak: is) dat we moeten concurreren met China en India, of...Vietnam of Brazilië etc. De Lissabonagenda en het Flexicurityprogramma van de EU zijn hiervan de belangrijkste symptomen. En het Nee tegen Europa moet mijns inziens dan ook in dit licht beoordeeld worden.

Maar na hoogconjunctuur komt recessie. En hoe hoger de hoogconjunctuur, hoe dieper de recessie. Het snijden in de sociale zekerheid van de afgelopen 25 jaar heeft de hoogconjunctuur nog meer opgestuwd, en daarmee de diepte van de recessie vergroot. De verhouding tussen de koopkracht van mensen die alleen maar kunnen kopen en misschien nog een klein deel opzij kunnen leggen als reservering - bv voor het pensioen, of voor studerende kinderen, of om een eigen huis te kunnen aanschaffen - en de bestedingsruimte van mensen die zoveel ontvangen (of beter: nemen) dat ze naast de directe bestedingen en reserveringen, nog geld overhouden om te beleggen of te speculeren, is in de laatste hoogconjunctuur dermate scheef gegaan, dat de recessie ook gigadiep zal zijn. In de publiciteit focust men nu op de bonussen. Terecht en begrijpelijk. Maar de pijn zit veel dieper. Elke samenleving die toestaat dat een kleine groep zich kan verrijken ten koste van een heel grote groep valt op den duur in zijn eigen mes. De banken en de beurzen zijn hiervan slechts een symptoom. Ook de autoritaire regimes in China en Rusland of de semidemocratieën als India zijn hiervan symptomen. Je kunt een klasse tenslotte verrijken via de markt, maar ook via mengvormen, dus markten en feodaliteit of semislavernijssystemen. Margrit Kennedy heeft berekend dat gemiddeld 40% van elke uitgegeven Euro een rentevergoeding is. Die vloeit van pakweg 80% van de bevolking naar 10 % van de bevolking. Maar je kunt ook als landeigenaar in India of fabrikant in China mensen dwingen om voor je te werken tegen een miserabel loon onder vaak erbarmelijke omstandigheden.

Wat zijn nu verstandige maatregelen om de crisis te dempen, en de economie weer op gang te krijgen? Zijn er verstandige maatregelen? Keynes is weer helemaal terug. Maar wel pakweg 20 jaar te laat. Keynesiaanse maatregelen of 'automatische stabilisatoren' werken juist dan goed als er aan twee voorwaarden is voldaan: a. de publieke sector vormt een substantieel deel van de economie. Maar helaas, de privatisering heeft zijn werk gedaan en het vet is allang voor een groot deel verbrand. En 2. de overheid belast in de periode van hoogconjunctuur de rijkste bevolkingsgroep zodanig dat er reserves worden opgebouwd voor als de laagconjunctuur inzet. Deze hoogconjunctuurbelasting is tegelijkertijd ook een rem op oververhitting. Maar ja, om de concurrentiekracht van onze economie op peil te houden dwz de concurrentie met lage lonenlanden aan te kunnen en dus voldoende bedrijven naar Europa te kunnen lokken, moesten de belastingen op bedrijfswinsten en op de hoogste inkomens juist naar beneden. Ziehier de onmogelijke spagaat waar de globalisering en de privatisering ons ingewurmd heeft. De overheid heeft zijn keynesiaanse rol schromelijk verwaarloosd.

Daardoor werd de economie wereldwijd oververhit, en zijn er geen of onvoldoende reserves opgebouwd om de falende marktwerking nu te kunnen corrigeren. Maar we moeten iets doen. De vraag is echter wat. Voor de helderheid ga ik het even schematisch voorstellen - oplossingsrichting a. en oplossingsrichting b.

De vlucht naar voren: op alle mogelijke manieren wordt geprobeerd om de zieke man weer op de been te helpen, maar zonder dat er sprake is van nieuwe fundamenten Oplossingsrichting a. Dit komt neer op:	Het inslaan van een heel nieuwe route, waarbij de betonrot in de fundamenten zelf wordt aangepakt. En wel door een begin te maken met de bouw van geheel nieuwe fundamenten. Oplossingsrichting b. Dit komt neer op:
- de banken redden, en het bonussysteem een klein beetje 'beschaafder' maken. In de hoop dat de banken vanzelf weer aan de praat raken. De situatie is wat dit betreft op dit moment niet erg hoopgevend. De banken durven geen enkel risico meer te nemen, en verschaffen slechts mondjesmaat leningen. Zelfs bedrijven die duurzame energie willen produceren hebben moeite om geld los te krijgen.	- de banken nationaliseren en hun functie beperken tot datgene waar ze voor zouden moeten dienen: geld verschaffen aan bedrijven tegen een vergoeding voor deze dienstverlening. Margit Kennedy heeft berekend dat 2% vergoeding voldoende is. De echte kosten. Een variant hierop is het stimuleren van regionale 2% - volksbanken die door de mensen in de regio's gecontroleerd worden, en waar je als burger veilig je geld aan toevertrouwt, omdat je weet dat er in verstandige en noodzakelijke producties en diensten wordt geïnvesteerd. Een goed georganiseerde regionale Smava zou je kunnen zeggen.
- De overheid leent geld op de kapitaalmarkt om vitaal geachte sectoren weer op de been te helpen: de auto-industrie; meer wegen; meer bedrijventerreinen; en vooruit, oude huizen isoleren; Japan heeft met investeringen in de bouw als middel om uit de crisis te geraken ruime ervaring opgedaan. Niet doen, aldus prof Bouman in de Groene van 27/02/09: "De vele miljarden die dat land tijdens de recessie letterlijk in de bouwput gooide (..) maakten de aannemers rijk, maar zadelden het land op met een enorme staatsschuld. Macro-economisch hielpen de projecten Japan van de regen in de drup".	De overheid schept eenmalig nationaal geld en investeert dit in juist die sectoren die tijdens de hoogconjunctuur verwaarloosd zijn: in de sociale sector en in de groene sector: in duurzame voedselvoorziening; in agrificatie; in betaalbare woningen; in duurzame energievoorziening en energiebesparing; in preventieve gezondheidszorg en hoogwaardige zorg voor hulpbehoevenden; in achterstandswijken; in duurzame transportsystemen en minimalisering van de transportnoodzaak etc.
- garantiesubsidies instellen om de banken te verleiden ook weer geld uit te lenen;	- garantiesubsidies verlenen aan de 2%-volksbanken om zo het vertrouwen in deze nieuwe instellingen op gang te brengen.
- protectionistische maatregelen nemen om de eigen bedrijven te beschermen, maar ten koste van werkgelegenheid elders. Dit zal de komende maanden de belangrijkste splijtzwam vormen voor Europa.	Een fundamentele keuze voor regionalisering van de economie, zodanig dat het geen concurrentienadeel betekent voor zwakke economieën elders. Voor de voedselvoorziening is deze ontwikkeling al volop aan de gang. En in de zgn transition towns wordt dit model verder uitgewerkt. Zie www.transitiontowns.nl
- de koopkracht nog verder afknijpen om zo beter te kunnen concurreren op de wereldmarkt: lagere lonen=> lagere prijzen	- de economie in de regio's zodanig helpen structureren dat iedereen weer mee kan doen, ook mensen die een handicap hebben:

v/d producten => betere exportkansen... En zo draag je bij aan het proces van verdere denivellering. Je versterkt er de recessie mee.	zoals scholingsachterstand; een sociale, lichamelijke of geestelijke handicap. En meedoen is daarbij meer dan in loondienst zijn. De beloning van al het werk dat gedaan moet worden kan uit meerdere bronnen komen: uit bedrijven; uit ecoheffingen; uit bijstand nieuwe stijl; Uitgangspunt moet zijn dat de inkomensverschillen zeer fors teruggedrongen moeten worden, en iedereen weer echt mee kan doen. In de laatste nieuwsbrief van FNVvechtvoorzerecht zijn hiertoe gedetailleerde voorstellen geformuleerd: www.fnvvechtvoorzerecht.nl
- de rente verlagen en dus de prijs van geld laag houden (maar de facto betekent dit dat de marge van de banken wordt verhoogd).	- rente afschaffen en alleen een administratieve vergoeding toestaan plus een klein bedrag per lening reserveren voor onvoorziene situaties;
- een heel klein beetje extra belasting om een deel v/h geld van de rijkste 20% alsnog te incasseren, zoals Obama voorgesteld heeft;	- een forse belasting op de hoogste inkomens om daarmee de recessie uit het dal te trekken. De lijn die Obama heeft ingezet dus veel sterker doorvoeren.
- geen extra belasting op de bedrijfswinsten. Men gokt erop dat onze landen dan beter concurreren met de lage lonen landen.	- een redelijke belasting op de - regiogebonden - bedrijfswinsten zodat de publieke voorzieningen betaald kunnen worden en er voldoende reserve wordt opgebouwd voor als het onverhoopt toch dipt.
- het 'blind beleggen' van pensioengelden continueren zodra de economie weer aantrekt. Waarbij de hoogste winst op de kortste termijn nog steeds het enige criterium is.	- pensioengelden gericht beleggen ten gunste van de eigen economie, en om andere zwakke economieën weer op gang te helpen. Met als voorbeeld de Canadese pensioenfondsen die hier al veel ervaring mee hebben.

Grensregio's zijn uitermate geschikt om in proeftuinen de nieuwe economie - oplossingsrichting b. - van de grond te krijgen. In Nederland, België en Duitsland zijn tal van systemen en experimenten op gang gebracht die ons daarbij kunnen helpen. En er zijn vernieuwingen op de tekentafel gezet die geschikt zijn voor deze proeftuinen, zoals grondheffingen, en systemen voor preventieve gezondheidszorg; elektrische auto's en bussen met de motor in het wiel [energiebesparing 50% en meer, en een forse verlaging van de fijnstofuitstoot];

Bij 'leren van de burenen' denk ik aan:

- versnelde uitbouw van het openbaar vervoer zoals in Vlaanderen is gebeurd. Gratis voor specifieke groepen;
- rentevrije regionale geldsystemen. In Duitsland zijn er al dertig actief. In Nederland één;
- leningen van burgers aan bedrijven zoals in het Duitse SMAVA-systeem¹, maar dan met geen of een zeer lage vergoeding, en gekoppeld aan de regionale economie in

¹ Zie P2P-banking.com.

verband met sturing, vertrouwen en controle. Tegenover lage rente staat geringe inflatie.

- Belastingssystemen die investeringen in duurzame energie versnellen: het Duitse feed-in-systeem. Met als resultaat dat Duitsland voor 18% draait op duurzame energie en veel extra werkgelegenheid heeft gerealiseerd. Ook Spanje heeft dit systeem ingevoerd om de investeringen in duurzame energie te bekostigen. Hier gaat het met name om CSP-technologie.
- Het duurzaam en sociaal beleggen van pensioengelden (helaas geen voorbeelden bekend vanuit onze drie landen. Wel vanuit Canada).;
- Het versneld opbouwen van CSP-zonnecentrales in de landen rond de Middellandse zee. Deze centrales geven niet alleen betaalbare en duurzame stroom, maar ook lokale inkomsten en zoetwater, en daarmee nieuwe kansen voor de regionale economie en voedselvoorziening aldaar. Zo kan de noodzaak om naar Fort Europa te vluchten drastisch verminderen. Een veel intelligentere methode dus dan nog meer geld steken in grensbewaking. En het geeft extra werkgelegenheid bijv. bij de bouw van stoomgeneratoren, om de stroom om te zetten in elektriciteit. En bij het produceren van laagvoltage-stroomkabels. [High-Voltage Direct-Current (HVDC) technologie]. De kostprijs per kWh kan, als er in 15 jaar 3 Gigawatt van deze spiegeltechnologie wordt geplaatst binnen 15 jaar dalen tot 6,5 - 7,5 dollarcent/kWh. Inclusief de transportkosten van 1,5 dollarcent/kWh. TNO heeft een energiebesparende membraamtechnologie ontwikkeld om zeewater te ontzilten. Ook hier dus weer extra werkgelegenheid.²
- Elektromotoren in het wiel plaatsen - een techniek van de Apeldoornse ingenieur Heinen. De verkoop van deze auto's en bussen zou je moeten beperken tot onze drie landen. En tevens de techniek beschikbaar stellen voor derde landen, voor hun transportindustrie. Dan hoeft Tsjechië niet met ons te concurreren en wij niet met hen.
- Een onderlinge gezondheidszorgverzekering zonder winstoogmerk starten, gericht op ziektepreventie, op basis van hoogwaardige, nutriëntrijke voeding. Het model hiervoor is ontwikkeld maar nog niet in de praktijk gebracht. Verwachte besparingen op de kosten voor de volksgezondheid: minimaal 30 % .
- Ecobelasting heffen. De inkomsten worden ingezet om de inkomens drastisch te helpen nivelleren. Het Alaskamodel, maar dan nivellerend. In Alaska krijgt elke bewoner een deel van de aardolie-inkomsten.
- Nieuwe economische activiteiten genereren in achterstandswijken, in eerste instantie gericht op economische zelfredzaamheid. Juist voor en met mensen die kansloos zijn op de arbeidsmarkt. Voor het Nederlandse Innovatienetwerk³ is hiervoor een model ontwikkeld rond het thema voedsel uit de regio.
- Goedkope woningbouw mogelijk maken, zodat starters een kans hebben op de woningmarkt. Een combinatie van de Duitse zelfbouwmethode enerzijds en goedkope bouwgrond zoals is bewerkstelligd in Casteren in Noord-Brabant maken dit een realistische optie. Wel pech voor de vastgoedwereld. De kostprijs van een woning wordt zo met tientallen procenten verlaagd.
- Invoering van het minimumloon zoals op papier in Nederland al bestaat. Het bedraagt per 1 januari 2009 € 1.381,20 euro bruto per maand voor een werknemer van 23 jaar of ouder bij een volledige werkweek. België kent ook een minimumloon, niet bij wet geregeld, maar in de algemeenverbindende cao van de Nationale Arbeidsraad (NAR). De bedragen zijn € 1387,49 (21 jaar, geen anciënniteit), € 1424,31 (21 jaar, 6

---

² Als de wereld zou besluiten om telkenjare 1% van zijn BBP te investeren in zonthermische centrales gedurende 20 jaar, dan zouden alle kolengestookte centrales binnen 20 jaar buiten gebruik gesteld kunnen worden en gesloten. De belangrijkste bron van CO²-uitstoot zou dan ingedamd zijn. Bron: www.gezen.nl/wordpress/wp-content/uploads/2009/01/fact-sheet-csp-nederlands-3.pdf

³ Dit netwerk is indertijd door het Nederlandse parlement ingesteld om nieuwe economische perspectieven te ontwikkelen voor het Nederlandse platteland.

maanden anciënniteit) en € 1440,67 (22 jaar, 12 maanden anciënniteit). Duitsland kent geen wettelijk minimumloon;

- Het principe van gelijk loon voor gelijk werk, op eenzelfde plaats. Met name bedoeld om uitzendkrachten te beschermen;
- Fatsoenlijke jeugdlonen. In België verdient een jongere veel meer dan in Nederland. Op 16 jarige leeftijd nog 70 % van het minimumloon. In Nederland heeft een zestienjarige bij een volledige werkweek recht op 34,5 % van het volwassenen minimumloon, zijnde € 476,50 / maand. In Duitsland is helemaal niets geregeld.

Proeftuinen waarbij we van elkaar leren zijn dus absoluut kansrijk, toekomst gericht en duurzaam in sociaal en ecologisch opzicht. Het biedt een veiliger uitweg uit de crisis dan de voorstellen van Bouwend Nederland die verdacht veel gelijkenis heeft met 'de Japanse bouwput'.

Naast de economische crisis is er een nog veel dwingender reden om de koers te verleggen. De olie wordt schaars. Tussen nu en pakweg 2016 is de jaarlijkse olieproductie over zijn top heen. Dat wil zeggen: van jaar tot jaar zal er minder worden geproduceerd. Tegelijkertijd zal de behoefte aan brandstof wereldwijd alleen maar toenemen. Het gevolg is dat, zodra de economie weer aantrekt, de olieprijs weer de lucht in zal schieten. Ook tal van andere belangrijke grondstoffen worden dan weer schaars, zoals erts en hout. De groei van de afgelopen eeuwen is dan fysiek niet meer mogelijk. En degenen die dromen van de eerste, de tweede en de derde generatie biobrandstoffen, kunnen het wel vergeten. De wereldbevolking moet gevoed worden, en verdere ontbossing kunnen we ons absoluut niet permitteren. Wat kernenergie betreft, er is nog net voldoende economisch winbare uranium voorhanden om de bestaande kerncentrales tot pakweg 2040 te laten draaien. Tegen die tijd kost het winnen van uranium veel meer energie dan de centrales ooit op kunnen leveren.

De cijfers laten maar ruimte voor twee conclusies: duurzame energie is de enige haalbare en levensvatbare optie; en de groei zoals we die nu kennen stuit op zijn fysieke grenzen. Met de afname van de olieproductie worden we gedwongen om de wegwerpeconomie in te ruilen voor een kringloopeconomie, met een veel lagere materiaalinput. Dat vergt een enorme mentale omschakeling. Daar is een vrijheid van denken voor nodig die we in het westen misschien op kunnen brengen als we er niet te laat mee beginnen. In autoritaire regimes is die ruimte om de koers te verleggen nauwelijks aanwezig. Daar zijn de mensen vooral bezig met overleven. Dus het is onze verantwoordelijkheid om er mee te beginnen.

Tijd dus voor proeftuinen. En een prachtkans voor het Europa van de regio's...

Als u mee wilt denken, kunt u contact opnemen met: AONigten@hotmail.com. Bij voldoende belangstelling wil ik een aparte conferentie organiseren over de hier voorgestelde aanpak.

Anton Nigten